

Visszatekintés a konferencia előkészítésére és munkájára

A konferencia megrendezésének gondolatát a miskolci egyetem könyvtárából vittük át a benne érdekelt szakmai körbe. Az időszerű disputához az ötletet, az erőt és a kedvet intézményünk készülő tervei, szélesebb értelemben az országos feladatok és mindenekelőtt azok a szondázások adták, amelyek szerint területünkön rendkívül nagy a bizonytalanság, a homály, a tapogatódzás, a tévelygés, sőt a félelem, mert hiányzik a kellő mélységű tájékozottság. A szakmához ehhez hasonló nehéz körülmények évtizedek óta nem adódtak az éppen soron levő szakmai feladatok megoldását illetően. Egyfelől feszít a tenni akarás ereje, másfelől bénít a tétováság. Jól tudjuk, hogy környezetünkben 25 év óta mind tökéletesebb módszerekkel folyik az információk megragadása (befogása), értékelése és hasznosítása, miáltal is ez a tevékenység a jövedelemszerzés (és a gazdagabb lét) markáns tényezőjévé vált; ugyanakkor tudjuk azt is, hogy a magyar gazdaság fejlesztése szempontjából sem elhanyagolható az információ szerepe.

Az előkészítés

- ▶ Az előkészítés kezdeti szakaszában döntés született a meghívandók köréről. Meghívást kapott valamennyi egyetemi könyvtár, pontosan 30 intézmény (24 állami egyetem, 1 honvédségi és 5 egyházi egyetem könyvtára), továbbá a nemzeti könyvtár és a 8 országos rendeltetésű nagykönyvtár (*Károlyi Mihály Országos Mezőgazdasági Könyvtár, a KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Orvostudományi Információs Központ, Országos Idegennyelvű Könyvtár, Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár, Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Országgyűlési Könyvtár*), végül a sajtó.

- ▶ A konferencia tárgykörét egy, ezen belül kettéosztott fő kérdéskörre és egy oldalági feladatra korlátoztuk.

A fő kérdéskör: az országban keletkezett, folyamatosan keletkező, illetve a könyvtárakba beszerzett hazai dokumentumok gépi feldolgozása és hozzáférése; továbbá a nagykönyvtárakban (70 könyvtár) lévő bármilyen eredetű dokumentumok gépi kezelhetőségének megoldása.

Az oldalági feladat: a számítógépes könyvtári szakemberek ismerkedése, a személyi kapcsolatok kiépítése, szakmai kérdésekben az e-mail megszervezése.

- ▶ Az előzők alapján egyetértés alakult ki abban, hogy a vezetőket invitáljuk a konferenciára, de ők hozzák magukkal "komputert értő" munkatársait.
- ▶ A könyvtárakban folyó mindennemű számítástechnikai kísérlet, folyamatban lévő gyakorlat, működő rendszer inkább elismerést kapjon, mint bírálatot, mert most az építkezés, a tanulás, a kedvcsinálás, a számítástechnikai kultúra terjesztése a cél, s ehhez képest másodlagos a megvalósulás mikéntje.
- ▶ A nemzeti könyvtár eddigi eredményei különös figyelmet kapjanak, és további biztatás segítse az intézmény igen nehéz munkáját.

A vita tapasztalatai

A különböző könyvtárakról kialakult láttelepek és a bennük tapasztalható törekvések nem mutattak homogén képet. Gondos vizsgálódással sem sikerült ismertté tenni valamennyi könyvtár számítástechnikai felkészültségének terjedelmét és minőségét, és a vezető szakemberek szándékait sem. Néhány gondolati (töprengési) és cselekvési rokonságon alapuló spontán csoportosulás azonban mindenképpen megfigyelhető volt.

Eléggé népes csoport kívánja és vár arra, hogy központi terv, pénz, szakmai szervezés, irányítás révén, valamint egységes technika telepítésével és összehangolásával induljon meg a közös munka, illetve váljék a hálózat viszonylag rövid idő alatt üzemképesé. Ez a szemlélet kényelmes, várakozó, elodázó, de rendkívül racionális a töltése, mert az ésszerű munkamegosztásra, ennél fogva az olyannyira szükséges ökonómiára helyezi a hangsúlyt.

Egy másik csoport tagjai egymástól teljesen függetlenül, következképpen eltérő szisztémában kívánják elvégezni az új és a régi állomány géprevitelét. Itt is az a törekvés, hogy mihelyt használatra érdemes állományegységek állnak össze gépi hordozókon, akkor jussanak be az IIF-be vagy az azt követő új elektronikus hálózatba. A mai nehéz körülmények között dicsérendők a bátor kezdeményezések, de nem szabad elhallgatni, hogy a kétségbeejtő szegénység közepette egy sor műveletben a párhuzamosságok mértéke igen magas lesz.

Van néhány olyan könyvtár is, ahol egyidejűleg többféle dologgal próbálkoznak, pl. PC-vel kisebb adattárakat építgetnek különbözőbb rendszerszemlélet nélkül. Persze: ezek a törpe adattárak is beléphet-

nek majd az országos hálózatba, bár kevés gyakorlati haszonnal. Van azonban az efféle próbálkozásoknak is pozitívuma: könyvtárak munkatársai megszerzik a számítástechnikai jártasságot, és így egy adott pillanatban, ha mód nyílik egy öles léptékű váltásra, minimális lesz a késlekedésük.

Végül még egy csoportot kontúrjait lehetett a konferencián fölfedezni. Ebbe a laza (meglehet: csak az én képzeletemben létező) csoportba azok tartoznak, akiknek nem áll szándékában a számítástechnika közeli birtoklása. Ők vannak a legkevesebben, s jobbára a kisebb könyvtárak képviselői. Őket sem szabad elmarasztalni, az idő majd rendezi soraikat.

Itt vetem közbe, hogy én a központi terv híve vagyok. Az általam ismert megoldási módszerek, illetve rendszerek közül szimpátiámat a LINNEA finn program nyerte meg. A TMT (1991. 7. sz.) jóvoltából (és más forrásokból is) tudjuk, hogy a Finn Oktatási Minisztérium megvette az USA-ból a "Virginia Technical Library System"-et. *Soini*, a program végrehajtásának irányítója, így érvel: egyfajta technikai rendszer, egységes szoftvercsomag van, így olcsó és gyors az adaptálás, a betanítás, később a szervizelés és mindennemű továbbfejlesztés. Ennél beszédesebb érvekre nincs is szükség. Mind a 20 egyetemi könyvtár önként csatlakozott a programhoz, és az országos hálózat 1984 óta módszeresen épül.

Amíg a vita menetében az említett csoportosításokat sikerült elkülöníteni, két kísérő magatartásforma is megfigyelhető volt. Egyfelől nem alakult ki közös

bizakodás abban a kérdésben, hogy a közeljövőben sikerül-e központi tervet készíteni és használatra alkalmassá tenni; másfelől jelen volt a versenypsichózis, mely szerint az egyedül indulás győzelmi esélyt jelenthet, vagy legalábbis jó helyezést, melynek vonzata az individuális elismerés (a kitűnés), szemben az előbbi úttal, ahol a tisztességes erőfeszítések (a személyekre nézve) észrevétlenek maradhatnak; mert a felelős tényezők gyakran felületesen értékelik a közös munkát.

Az eseményre visszanézve bizvást állíthatjuk, hogy a konferencia megrendezése önmagában is siker volt. A 30 egyetemi könyvtár közül 23 képviselő vettek részt rajta, és a meghívott 9 nagykönyvtár kivétel nélkül kvalifikált munkatársakat küldött. Magas szinten képviseltette magát a Miniszterelnöki Hivatal, az MKM, az MTA és az OMFB. A rendezők nem gondolták, hogy ez a konferencia egyedül képes lesz megoldani a könyvtári számítógépesítés feladatait, csak egy lépés megtételét feltételeztük. Utólag elmondható, hogy a cselekvőkészség kifejeződött, tapintható volt a szakma feszülő ereje ebben a nehéz kérdéskörben, ráadásul olyan időpontban, amikor szinte valamennyi könyvtár anyagi gondokkal küzd az elemi létfenntartás kérdéseiben.

A részvétel értékelését azzal is megadhatjuk, hogy a záróülésen – szokatlanul – majdnem azonos volt a létszám a megnyitóval, és az előre elkészített állásfoglalás lényeges módosításokon esett át, amíg véglegessé vált.

Álláshirdetés

Állást keres

Népművelés-könyvtáros szakos főiskolai végzettségű könyvtáros állást keres. "Cím a szerkesztőségben."

Állást kínál

Az Országos Műszaki Könyvtár oktatási osztálya részére vezetőt keres, felsőfokú könyvtárosi végzettséggel. Jelentkezés: Szántó Péter igazgatónál. Telefon: 138-4837. Postacím: Budapest, Pf. 12. 1428

Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvek Központi Katalógusa katalógusszerkesztői és lelőhely-tájékoztatói állást hirdet január 1-jétől megüresedő állására. Képesítési követelmény: felsőfokú (elsősorban könyvtárosi vagy nyelvtanári) végzettség, több nyugati nyelv passzív ismerete. Jelentkezés a 155-8058-as telefonon vagy személyesen a Budavári Palota F épülete 320-as szobájában az osztályvezetőnél vagy helyettesénél.
